

49. celoštátna postupová súťaž a prehliadka detskej dramatickej tvorivosti.
Je súčasťou Scénickej žatvy.

L i s t y

denné spravodajstvo

DETSKEJ TÁLIE

ZLATÁ
PRIADKA
Škola 2022

Pätnásťročná Lea sa ocitá v psychiatrickej liečebni. Narodila sa nechcená a žije len s matkou. Lea sa dostáva do ťažkých životných situácií, v ktorých sa nevie zorientovať a konať správne. Nemá sa komu zdôveriť. Uzavrie sa a o svojich problémoch nerozpráva. Musí sa zotaviť, aby našla nový zmysel života.

HODNOTENIE ODBORNEJ POROTY

Zázrak je zázrakom aj preto, že sa nedeje každý deň. Som rád, že som na jednom mohol byť účastný. S veľkým ľudským aj pedagogickým citom vybraná predloha, kvalitne zanalyzovaná s ohľadom na tínedžerský kolektív a podľa videného kolektívom dokonale pochopená. Jednoduchá a mimoriadne funkčná scénografia, ponúkajúca nielen štruktúrované využitie v inscenácii,

ale zároveň vytvárajúca viaceré významové vrstvy v samotnom celku.

Každá akcia, každý pohyb na javisku je do poslednej maličkosti premyslený, pochopený, naskúšaný a urobený. Zo všetkého priam kričí ohromná koncentrovanosť a zároveň ľahkosť, čo sú veľmi vzácne javy, prameniace z dlhodobej a spoločnej (rozumejte celého kolektívu) umeleckej práce.

POVEDALI NÁM O SEBE:

Sofia Kurňavková a Stela Bystričanová (DDS Prvosienka, Zákamenné):

V skratke nám priblížte vašu divadelnú inscenáciu.

„Je o 15-ročnej Lei, ktorá sa ocitla na psychiatrii, pretože mala ťažký život. Jej mama ju nechcela, chovala sa k nej zle, otec ju opustil. Toto všetko na Leu veľmi vplývalo a vyvrcholilo to vtedy, keď mama spávala s mužmi za peniaze. Jedného dňa si jedného z nich priviedla domov a on Leu ako 11-ročnú znásilnil. Jej mama s tým nič nespravila a na druhý deň jej to vyčítala. Vtedy sa to v dievčati zlomilo. Rok po tomto incidente si našla staršieho chlapca, ktorý bol pilot a s ním otehotnela. Ten ju tiež opustil. Divadlo sa končí tým, že Lea svoje dieťa zabila ale z pohľadu Lei to nebola vražda ale snaha ochrániť ho pred dnešným svetom. Na konci príbehu nájde Lea sama v sebe bezpečné miesto.“

Ako dlho ste nacvičovali toto divadlo? „Divadlo sa nacvičovalo pol roka ale repliky hlavnej postavy sa pripravovali dlhšie.“

Je to náročné odosobniť sa sám od seba, aby sa dala zahrať takáto náročná rola? „Ani neviem, či som sa musela odosobniť, pretože v Lei som našla časť mňa, máme toho veľa spoločného, či už tanec alebo tá psychologička. Ja som si hľadala situácie, ktoré mohli vyvolať pocity, ktoré prežívala Lea.“

Aká je vaša pani učiteľka počas príprav? „Pani učiteľka je zároveň aj režisérkou, je to Zuzana Demková. Snažila sa nám dať úplne všetko, čo vie. Občas bola prísnejšia ale snažila sa nám hovoriť veci na rovinu, aby sme zo seba dali čo najviac. Snažila sa o to, aby sme nevideli divadlo len na javisku, ale aby sme videli divadelne aj v iných situáciách.“

A k tomu aj až neuveriteľný pohybový, zvukový a vôbec ľudský prejav hlavnej predstaviteľky...

Mám také podozrenie, že som to už raz o DDS Prvosienka napísal, ale s veľkým potešením to zopakujem – takto to

vyzerá, keď to niekto naozaj vie robiť a robí to dlhodobo, systematicky, s veľkou láskou a zároveň pokorou.

Ďakujem.

Karol Horváth

DOBROTÝ DĚTSKÉJ POROTY

- „Nie všetky deti to majú ľahké, a majú spolu rodičov.“
- „Bolo to silné, emotívne, a pomocou balónov všetko metaforicky znázorňovali, aj ostatné dievčatá pekne dotvárali atmosféru.“
- „Páčili sa mi balóny, ako keby to bola pena.“
- „Bolo to pravdivé, nie každý má radosť život, že si sadne pred TV, a je mu dobre.“
- „Škoda, že ukázali schopnosti len jedného dievčaťa.“
- „Ten názov sa mi páčil, na dne – aj ona bola niekedy na dne.“
- „Tá hlavná postava bola taký rojko, nikdy to nevzdávala.“
- „Vedela vždy nájsť niečo, čo ju viedlo ku šťastiu.“ „Áno súhlasím, vždy v temnote našla niečo, čo ju urobilo šťastnou.“
- „Toto sa môže stať hocikomu, mali by sme si nájsť niečo, v čom sme šťastní.“
- „Keď spomínala to kinder vajíčko.“ to je miesto kde by sme mohli byť so sebou bez iných ľudí, ktorí by nám robili zle.“
- „Áno, je to bezpečný priestor.“
- „V kinder vajíčku môžeš mať tajnú skrýšu.“ „Útočisko, keď sa deje niečo zlé.“
- „Mne sa to predstavenie veľmi páčilo.“
- „Aj my sme sa s Paťom na konci chceli ísť objasť.“ „Ale nevedeli sme či to nemali naskúšané.“

MOMENTKY Z PRIADKY

Najmladší členovia divadelného súboru TOTE TAM siahli tentorok po dramatickom texte Petra Hudáka na motívy rozprávky Kristy Bendovej – Rezančová princezná. Radi sa hráme a táto rozprávka je hravá presne tak, ako sa patrí.

HODNOTENIE ODBORNEJ POROTY

Rozprávky patria medzi moju najobľúbenejšiu literatúru. Aj keď už mám vyše 40 rokov. A stále budú. Všetky vás zavedú do svetov, ktoré si zbožne prajem, aby aspoň na jeden deň existovali. Lebo rozprávka nie je len príbeh, aj keď si niektorí myslia, že sú vymyslené, ja im verím, že sú skutočné. Dozviem sa z nich viac ako z ktorejkoľvek hodiny na Základnej škole. Rozprávka (NE)CHCEME REZANCE z pera milovníka rozprávok a príbehov Peťa

Hudáka nám okrem všetkých druhov cestovín (ktoré mi mimochodom veľmi chutia) prináša aj veľmi dôležitú myšlienku: vláda jednej strany, kde zdravý rozum odišiel z hláv ľudí do nenávratna so sebou prináša len príkazy a zväzuje slobodu. Paráda! O tejto téme treba hovoriť, treba ju dostať do divadla, do pesničiek, na obrazy a tak ďalej. Najmä si treba uvedomiť, že ešte tie isté cestoviny a nemať možnosť vybrať si iné, nesmieme nikdy dopustiť! Divadelný súbor

POVEDALI NÁM O SEBE:

Nicolas Jeruška a Soňa Brejčková (DDS TOTE TAM, Kežmarok): V krátkosti nám priblížite dej. „Naše divadlo je o kráľovstve, kde kráľ a kráľovná majú dcéru. Rodičia chcú, aby sa niečo naučila, takže sa učila za kuchárku. Lenže nemala na to toľko času, koľko potrebovala a naučila sa variť len rezance.“

Aká bola vaša pani režisérka a aké boli prípravy? „Našou režisérkou je Emília Šavelová a je nás veľmi dobrá aj keď to občas veľmi nevieme. Myslím si, že nás dobre pripravila a tešíme sa na ďalšie divadlá.“

Máte radšej takéto hravé veci alebo dramatickejšie? „Asi máme radšej takéto zábavnejšie témy na divadelnú hru, než smutnejšie.“

TOTE TAM zo ZUŠ Antona Cígera má parádne deti. Výborný kolektív plný energie, roztomilosti a hravosti. Najmä chalanisko, ktorý hral

pána kráľa bol vo svojej postave hravý od začiatku do konca. Myslím, že mu na Priadke vznikol už aj fun club. Chór detí výborne komunikoval s posta-

vami princa Giuseppeho a princeznou Knedličkou. Deti a pani režisérka Emília Šavelová sa vyhrali aj so scénografiou, ktorú tvorili hrnce, varechy, utierky, pokrievky a v rôznych konaniach (žehlenie, šitie, štrikovanie, upratovanie) sa dramaticky pretváral aj ich význam. Rekvizity z cestovín (šperky, korunky, jedálny lístok...) kostýmovo dotvárali charakter jednotlivých postáv. Súčasťou inscenácie bola aj živá hudba (respektíve hudba interpretovaná priamo na javisku), ktorá autor-

skými pesničkami posúvala dej. Možno by bolo dobré nájsť aj možnosti ako prirodzene poprepájať jednotlivé dramatické situácie s hudobnými časťami, aby vzniklo to krásne legato a neuškodilo to temporytmu. Ďakujem za predstavenie s tak silnou myšlienkou, ktorá bude vždy aktuálna a je výborné, že deti z Kežmarku ju v javiskovej forme priniesli do Šale, aby sme nezabúdali, že zdravý rozum nikdy na noc neodkladáme do pohárika s vodou :-)

Katka Hitzingerová

DOBROTY DETSKEJ POROTY

- „Páčilo sa mi ako po tragickom prišlo radostné.“
- „Toto bolo detskejšie.“ „Bolo to úsmevné.“
- „Porotkyňa sa zasmiala, bol to detský humor.“
- „Ale detský humor zabaví aj iných, starších, je to otvorené, to si môže hocijaká generácia vypočuť a pozrieť.“
- „Mne chýbali kostýmy.“ – „Ale mali hrnce na hlave – to bol super kostým.“
- „Chýbali mi starodávne kostýmy.“ Druhý odpovedá: „A čo ti tam chýbalo brnenie?“
- „Hudba, ktorú si robili sami bola dobrá, bola výstižná, perfektne sa tam hodila.“
- „Malo to dobré tempo.“
- „Mne sa páčilo ako z variech a hrncov spravili pero, čiapku, schody, hudobný nástroj, kráľovské žezlo...“
- „Mne sa páčilo ako mal princ špagety vo vlasoch, to vyzeralo dobre.“

MOMENTKY Z PRIADKY

POVEDALI NÁM O SEBE:

Vesna Koteková (DDS Regetka, Ruskov):

Akú postavu hráš a čo ju charakterizuje? „Znázorňujem tuláka, hlavnú postavu, ktorý je vlastne biela vrana v krdli čiernych vrán, kvôli tomu sa mu aj neskôr posmievali a nemajú ho radi.“

Čo sa ti na vašej hre páčilo najviac? „Páči sa mi myšlienka našej hry. Ako to poukazuje na tie jedinečné biele vrany a ako by sme nemali nikoho súdiť dopredu len na základe výzoru. Taktiež sa mi páčilo aj to, že to bolo trochu iné ako vystúpenia, ktoré sme robievali. Bolo to trochu vážnejšie, no stále rozprávkové.“

Aké máš pocity z tvojho výkonu na javisku? „Ja si myslím, že som to zahrála celkom v pohode, aj keď ma teraz bolia hlasivky pretože ja vôbec nezvyknem kričať.“

Aká je vaša pani učiteľka? „Pani učiteľka je veľmi milá aj keď niekedy trochu zvýši hlas. Trochu dosť. Ale ja viem, že sa len snaží, aby to divadlo bolo čo najlepšie.“

Pomáhali ste aj vy pani učiteľke s vymýšľaním divadelnej hry? „Tak pani učiteľka to väčšinou vymýšľala sama. Ja som mala tiež nejaké návrhy a tí malí išli väčšinou len podľa učiteľky. Takže bolo to také otvorenejšie.“

Byť v čiernom krdli bielou vranou, vždy zostrelia ťa prvou ranou... spieva sa v pesničke. Biela vrana je ten, kto sa veľmi líši od ostatných. Často si pre svoju odlišnosť vyslúži od ostatných posmech. Ale čo je lepšie, byť bielou vranou či sivou myškou? Tak aj nad tým sme zamýšľali v našej divadelnej hre.

HODNOTENIE ODBORNEJ POROTY

... a gitara hrala, detská chasa smiala sa, zasa...

Deti, rozkošné malé stvorenia. S okrúhlymi hlavičkami plnými prekvapujúcich nápadov a roztomilým úsmevom. Vždy, alebo teda po pravde, často, vám spravia radosť. V našom „veľkáčskom“ živote to tak je. Dnes sme toho boli svedkami znova, keď sme mali možnosť zhliaďnúť predstavenie v prevedení

DDS Regetka zo základnej školy v Ruskove pod réžijou – pedagogickou paličkou Valérie Sinčákovvej.

V tomto predstavení bol jeden Kráľ, ktorý nemal ani tri dcéry, ani troch synov, iba svoje meno: Kráľ. Ako sme sa postupne dozvedeli nemal iba to meno Kráľovské, ale mal aj kráľovské mravy. Bol rozumný, spoľahlivý, úprimný. Rozumel mnohému, aj reči zvierat! Vládol tomu najmenšiemu kráľovstvu na svete – sebe samému. A vládol mu umne, s láskou a hlavne s humorom. Viedol boje. Neboli krvavé, ale o to ťažšie. Bojoval sám so

Dokončenie na 10. str.

DOBROTY DETSKEJ POROTY

- „Škoda, že toto predstavenie hrali také malé deti.“ „Ale ved’ keby ho hrali starší, bolo by to trápne.“
- „Mali by to hrať v škôlkach.“ „To by bolo lepšie.“
- „Nedá sa to porovnávať so staršími súbormi, takých malých a takých veľkých.“
- „Bolo to fakt dobré, na to, koľko majú rokov.“
- „Mne sa páčila parochňa sudcu, ako ju mala na krivo.“
- „To bolo dobre, že menili čiapky – hneď sme vedeli, že kto to je.“
- „Prečo sa dávala sama do mučiarny?“ – to bolo smiešne.
- „Lebo ostatní by nadočiahli.“

Milý Bože, volám sa Oskar a mám desať rokov. Podpálil som psa, mačku, dom, myslím, že som ugriloval aj zlaté rybičky a píšem Ti svoj prvý list v živote... Ale pekne po poriadku. Nemocnica je super miesto, keď si pacient, ktorý robí radosť...

HODNOTENIE ODBORNEJ POROTY

Umieranie a vedomie smrteľnosti

Tematika výberu predlôh divadla hraného deťmi sa rozkošatuje a neobchádza ani fragmenty života, v ktorých smrteľnosť človeka je údelom. Inscenácia súboru DDS Bodka ZUŠ Veľký Krtíš nám umožňuje v kontaktnom priestore nahliadnuť do nemocničnej izby, sveta, kde sa choroba stretáva s životom človeka, ale takéto stretnutie nemusí vždy vyústiť do pozitívneho konca. Ani v prípade detí. Ale akým spôsobom si predĺžiť pobyt na tomto svete? Jednou z možností odhaľujú interpreti

súboru Bodka cez vzťah Oskara, jeho lekára, sestričiek a najmä rodičov k chorému chlapcovi. Ale aj toto prostredie nebráni detskej fantázii, aby stvorila novú realitu, ktorá sa nepočíta na roky, ale každý deň je jedno desaťročie. Prvé lásky, prvé bozky sa uskutočňujú v modrom závoji svetla a nevieme či ide o skutočnosť alebo predstavu. Desať dní, posledných dní života Oskara, je manifestovaných na zrýchlenom čase udalostí starnutia a celý tento moment vníma divák

Dokončenie na 10. str.

POVEDALI NÁM O SEBE:

Samuel Sojka, Karolína Kokayová a Lucia Kollárová (DDS BODKA, Veľký Krtíš): Čo sa vám na vašom predstavení páčilo najviac? „Na našom divadle sa mi najviac páčilo, že sa to vedelo zvrtnúť v sekunde z komédie na smutné.“

Ako ste pochopili hlavnú myšlienku vašej hry? „Ten chlapec, Oskar, ktorý je v nemocnici, tak sa aj napriek tomu, že vedel o jeho smutnom osude vedel zabávať ako aj iné, zdravé deti.“

Aké máte pocity z vášho hereckého výkonu? „Tak sú to perfektné pocity, tréma tam samozrejme nechýbala. Bolo to náročné, lebo sme toho museli veľa meniť a bolo treba aj pár hereckých posíl.“

Zapájali ste sa pri písaní scenára aj vy, herci? „Zapájali sme sa tiež. S pani učiteľkou sa dalo vždy dobre dohodnúť na tom, čo je dobré a čo zlé. Alebo aj keď sme to chceli oživiť tak, aby sa diváci zasmiali, vymýšľali sme to väčšinou my.“

DOBROTY DETSKEJ POROTY

- „To bolo silné ako povedali, že rodičia sa báli tej choroby. To muselo byť pre neho hrozné“
- „Tie závesy boli kreatívne.“ „Áno, závesy boli multifunkčne využité.“
- „Smutné bolo, ako tí rodičia prišli za lekármi, a nie za ním.“
- „Máme prežívať každý deň naplno, pekná myšlienka.“
- „Mali to úplne iné ako ostatní, zamerali sa na fyzické problémy, nie na psychické.“
- „Smutný príbeh dokázali spraviť vtipne.“
- „Mne sa to veľmi páčilo.“ „Mne sa páčilo, že to písal Bohovi.“
- „Super kostýmy.“
- „Bola tam myšlienka smrti. A veľmi sa mi páčil duchovný rast hlavného hrdinu.“
- „Mne sa nepáčilo, že sme sedeli na zemi, bolel ma chrbát.“ „Mne sa páčilo, že sme sedeli na zemi a tak blízko, viac to na mňa prešlo.“
- „Páčilo sa mi – ako sa to snažili odľahčiť – každý deň mu príde ako 10 rokov.“
- „Páčilo sa mi ako vedeli využiť vozík – posteľ, kolo-toč, skriňu, posteľ...“
- „Keď sa hýbal, prečo bol na vozíčku, ale keď pri rakovine strácaš veľa síl...“
- „Bolo to super.“

Dokončenie zo str. 9

ako hru. Hru vymyslenú pre potešenie umierajúceho chlapca. Jeho vzťah s najstaršou sestričkou, lásky k spolupacientkam, hranie sa na skrývačku s personálom – odkrývajú hĺbky rozmeru života i lásky potrebnej pre život aj vo chvíľach, keď si uvedomujeme svoju smrteľnosť. Je to téma pre divadlo hrané deťmi? Nie, takto sa nemôže postaviť otázka lebo ona otázka sa pýta na zmysel života, jeho hĺbku prežívania, na vedomie smrteľnosti aj v čase umierania. Ak sa samotný akt konca prezentuje ako zhasínajúce sviečky na vianočnom stromčeku ide o javiskovú metaforu blížiaceho sa konca. Smrť a vedomie smrteľnosti patria k životu bez nej by sme mu nedávali koncentrovaný obsah. Sen, snenie a realita sa v inscenácii v tesnom kontakte s publikom znásobujú. Sme súčasťou údely života ktorého ireverzibilný koniec je nevyhnutnou

podmienkou samotného plnosti zmyslu života. Oskarom čas desiatich dní je koncentrovaný do vôle žiť život plnohodnotne až k jeho záveru. Igelitové závesy, imaginárne listy transcendentálnej sile sú skôr oznamami, ale prosia za druhých o úspešné liečenie. Trocha vŕzgali príchody a odchody zo scény a pred ňou čo spomaľovalo rytmus inscenácie. Posolstvo však prešlo k nám, divákovi. Detská imaginácia, vôľa k hre ako symbolu sveta je tiež súčasťou sveta, v ktorom dnešné deti žijú. Preto inscenovať ľudský údel na javisku aj z aspektu dieťaťa opúšťajúceho tento svet má svoje opodstatnenie a dotýka sa bytostných problémov človeka v rodine, spoločnosti i ľudstva ako celku. Teda môžu o tom hrať deti na javisku? Odpoviem priamo: áno. To je aj ich údel, ich pohľad na svet, ktorý zdieľajú spoločne s nami. Napriek tomu, že ich čas sa skrátil na niekoľko dní.

Lubo Šarik

Dokončenie zo str. 8

sebou. A bojoval aj s hlúposťou, ktorá má vo svete mnoho tvári... zažili sme, videli sme! A boli sme náramne radi, všetci, že to na koniec dobre dopadlo!

Mladí aktéri hrali ako o dušu! V krásnych kulisách, v znakových kostýmoch. Nahlas a bez hanby tlmočili slová a ich význam láskavo humorného príbehu z pera pána Karla Čapka, okorenený osobitým štýlom gavalierov slovenského humoru, pánov Lasica a Satinský / L+S. Účinkujúci na javisku poslušne zastávali svoje miesta, naplňali divadelné obrazy. Krok po kroku, gesto po geste, v harmónii a súlade, nie len s tónmi gitary. S odovzdanosťou, dôverou a pevnou vierou,

že my všetci, malí aj veľkí, školáci aj učiteľky, rozumieme! Čítame a chápeme, prečo sa to čo vidíme a počujeme všetko deje!

A čo dodať na záver?!

Rozprávky sú príbehy, ktoré hovoria o tom, že človek vo svojom živote môže znamenať v danej chvíli oveľa viac, ako znamená. Že sa dá zvíťaziť nad drakmi, dotknúť sa hviezd na tátošovi, zvíťaziť nad zlom, nájsť správnu cestu, alebo aj tú pravú, srdcom vyvolenú nevestu... ale hlavne pravdu! Rozprávky sú, drahí moji priatelia, najstarším etickým kódexom ľudstva. Preto im deti bezvýhradne veria. A dospeli?! Taký nápad, spýtajte sa ich prosím, sami!

Marika Kecskésová

HLAVNÝ PARTNER:

u. fond na podporu umenia

Podujatie z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

Partneri:

*Národné osvetové centrum Bratislava,
Mesto Šaľa, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Krajské osvetové stredisko v Nitre*

ORGANIZAČNÝ PARTNER:

MEDIÁLNI PARTNERI:

SPONZORI:

L i s t y

denné spravodajstvo

DETSKEJ TÁLIE

Vydalo: Mestské kultúrne stredisko Šaľa v spolupráci
s Národným osvetovým centrom Bratislava

Adresa: SNP 16, 927 01 Šaľa, tel.: 031 / 770 4051

Realizačný tím: MsKS Šaľa, Realexpo, s. r. o.

Redakcia: Margaréta Gupková, Barbora Pappová, Ivan Alákša

Foto: Robert Pákozdy.

Grafická úprava: Fantázia media, s. r. o.

Náklad: 250 ks, nepredajné

Rok vydania: 2022